

บทนำ

ความเป็นมาและสาระสำคัญของปัญหา

คำว่า "สิทธิข้างเคียง" นี้เป็นคำที่ยังไม่แพร่หลายกันนักในประเทศไทย เนื่องจากแนวความคิดในเรื่องสิทธิข้างเคียงนี้เป็นแนวความคิดของลิขสิทธิ์ในระบบสิทธิของผู้สร้างสรรค์ โดยเฉพาะ แม้ว่าระบบลิขสิทธิ์ของประเทศไทยจะเป็นระบบผสมระหว่างลิขสิทธิ์ในระบบสิทธิในการทำสำเนาและระบบสิทธิของผู้สร้างสรรค์ แต่ระบบลิขสิทธิ์ของประเทศไทยนั้นก็ เป็นระบบผสมที่ค่อนข้างไปในทางระบบสิทธิในการทำสำเนาเป็นส่วนใหญ่ ดังนั้นแนวความคิดในเรื่องสิทธิข้างเคียงจึงไม่มีอยู่ในระบบลิขสิทธิ์ของประเทศไทย

อย่างไรก็ตาม กฎหมายลิขสิทธิ์ของไทยตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ.2521 ก็ได้มีการยอมรับสิทธิข้างเคียงเหล่านี้บางส่วน เช่น งานโสตทัศนวัสดุและงานแพร่เสียงแพร่ภาพ โดยนำมาบัญญัติให้ความคุ้มครองอย่างลิขสิทธิ์ตามแบบกฎหมายลิขสิทธิ์ของประเทศไทยที่ใช้ระบบสิทธิในการทำสำเนา แต่ก็ยังมีข้อบกพร่องบางประการเกี่ยวกับการกำหนดตัวเจ้าของลิขสิทธิ์ อีกทั้งสิ่งที่เป็นสิทธิข้างเคียงประเภทหนึ่ง คือสิทธิของนักแสดงกฎหมายไทยก็ยังไม่ได้ออมรับให้ความคุ้มครองแต่อย่างใด

ปัญหาสำคัญเกี่ยวกับการให้ความคุ้มครองสิทธิข้างเคียง

1. ปัญหาเกี่ยวกับการกำหนดตัวเจ้าของลิขสิทธิ์ในงานอันถือเป็นสิทธิข้างเคียง กล่าวคือเนื่องจากในเรื่องนี้มีแนวความคิดที่แตกต่างกันระหว่างระบบสิทธิในการทำสำเนาและระบบสิทธิของผู้สร้างสรรค์ ซึ่งปัญหาในเรื่องนี้พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ.2521 ก็ยังไม่มียกบัญญัติที่ชัดเจนกำหนดไว้
2. ปัญหาเกี่ยวกับขอบเขตของงานอันถือเป็นสิทธิข้างเคียงบางประเภท เช่น งานแพร่เสียงแพร่ภาพว่า จะครอบคลุมถึงโทรทัศน์ทางสาย (CATV) หรือไม่
3. ปัญหาเกี่ยวกับการให้ความคุ้มครองสิทธิของนักแสดงในประเทศไทย

4. ปัญหาเกี่ยวกับการให้ความคุ้มครองงานอันถือเป็นสิทธิข้างเคียงระหว่างประเทศ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. ศึกษาประวัติและแนวความคิดของสิ่งที่เรียกกันว่าเป็น "สิทธิข้างเคียง"
2. ศึกษาถึงลักษณะ, ความแตกต่าง, ความคล้ายคลึงกันระหว่างลิขสิทธิ์และสิทธิข้างเคียง
3. ศึกษาถึงขอบเขตของสิทธิข้างเคียง เพื่อกำหนดขอบเขตของการให้ความคุ้มครองสิทธิข้างเคียงให้เหมาะสมกับระบบกฎหมายลิขสิทธิ์ของประเทศไทย
4. ศึกษาและวิเคราะห์ถึงปัญหาเกี่ยวกับการให้ความคุ้มครองสิทธิข้างเคียงระหว่างประเทศในพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ.2521

ขอบเขตของการวิจัย

ศึกษาการให้ความคุ้มครองงานอันเกิดจากการพัฒนาเทคโนโลยีในการบันทึกเสียงและภาพ รวมทั้งการแพร่เสียงแพร่ภาพ ซึ่งเรียกรวม ๆ กันว่า "สิทธิข้างเคียง" ในระบบลิขสิทธิ์ที่แตกต่างกันและในระบบอนุสัญญาระหว่างประเทศ ศึกษาถึงการให้ความคุ้มครองงานประเภทนี้ในพระราชบัญญัติคุ้มครองวรรณกรรมและศิลปกรรม พ.ศ.2474 และพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ.2521 โดยเปรียบเทียบกับการให้ความคุ้มครองงานประเภทนี้ในกฎหมายลิขสิทธิ์หรือกฎหมายอื่น ๆ ของต่างประเทศ รวมทั้งคำพิพากษาและความเห็นของนักกฎหมายไทยและต่างประเทศ

วิธีดำเนินการวิจัย

วิทยานิพนธ์นี้ดำเนินการวิจัยโดยเอกสาร (Documentary Research) ซึ่งศึกษาค้นคว้าหาข้อมูลจากหนังสือ บทความและเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งของไทยและต่างประเทศในลักษณะเปรียบเทียบ

ทฤษฎีและแนวความคิดพื้นฐาน

แนวความคิดของสิทธิข้างเคียงเกิดขึ้นจากแนวคิดที่ว่า การให้ความคุ้มครองผลประโยชน์ของผู้สร้างสรรค์ไม่ได้เกิดขึ้นโดยการกีดกันมิให้มีการใช้ประโยชน์จากงานสร้างสรรค์ และการให้ความคุ้มครองผลประโยชน์ของผู้สร้างสรรค์นี้ ก็ไม่ควรจะจำกัดอยู่แค่เฉพาะการป้องกันการละเมิดซึ่งสิทธิที่กฎหมายบัญญัติรับรองให้แก่ผู้สร้างสรรค์เท่านั้น เนื่องจากงานทางด้านปัญญาถูกสร้างขึ้นมาก็เพื่อที่จะให้มีการเผยแพร่ไปสู่สาธารณชนให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ ซึ่งสิ่งนี้ไม่สามารถที่จะทำได้โดยตัวผู้สร้างสรรค์เองเสมอไป ดังนั้นจึงมีความจำเป็นที่จะต้องอาศัยบุคคลที่ทำหน้าที่เป็นสื่อกลาง (intermediaries) ซึ่งเป็นผู้มีความสามารถระดับมืออาชีพ เพื่อที่จะทำให้งานนั้นสามารถถูกนำเข้าสู่สาธารณชนได้อย่างเหมาะสม

ดังนั้น นอกจากตัวผู้สร้างสรรค์ซึ่งได้รับความคุ้มครองโดยกฎหมายลิขสิทธิ์แล้ว จึงยังมีบุคคลอีกประเภทหนึ่งสมควรจะได้รับความคุ้มครองทางกฎหมายด้วย เนื่องจากเขาเป็นผู้มีส่วนช่วยเหลือ (contributors) และสนับสนุน (auxiliaries) ผู้สร้างสรรค์โดยเป็นผู้เผยแพร่ผลงานประเภทต่าง ๆ โดยได้รับอนุญาตจากผู้สร้างสรรค์

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากวิทยานิพนธ์นี้

1. ได้รับความรู้เกี่ยวกับแนวความคิดในเรื่องสิทธิข้างเคียง
2. สามารถทราบถึงความแตกต่างและความคล้ายคลึงกันระหว่างลิขสิทธิ์และสิทธิข้างเคียง
3. ได้รับความรู้เกี่ยวกับระบบการให้ความคุ้มครองสิทธิข้างเคียงระหว่างประเทศ
4. เสนอแนะข้อคิดเห็น เพื่อเป็นประโยชน์ในการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายลิขสิทธิ์ของประเทศไทยในอนาคต